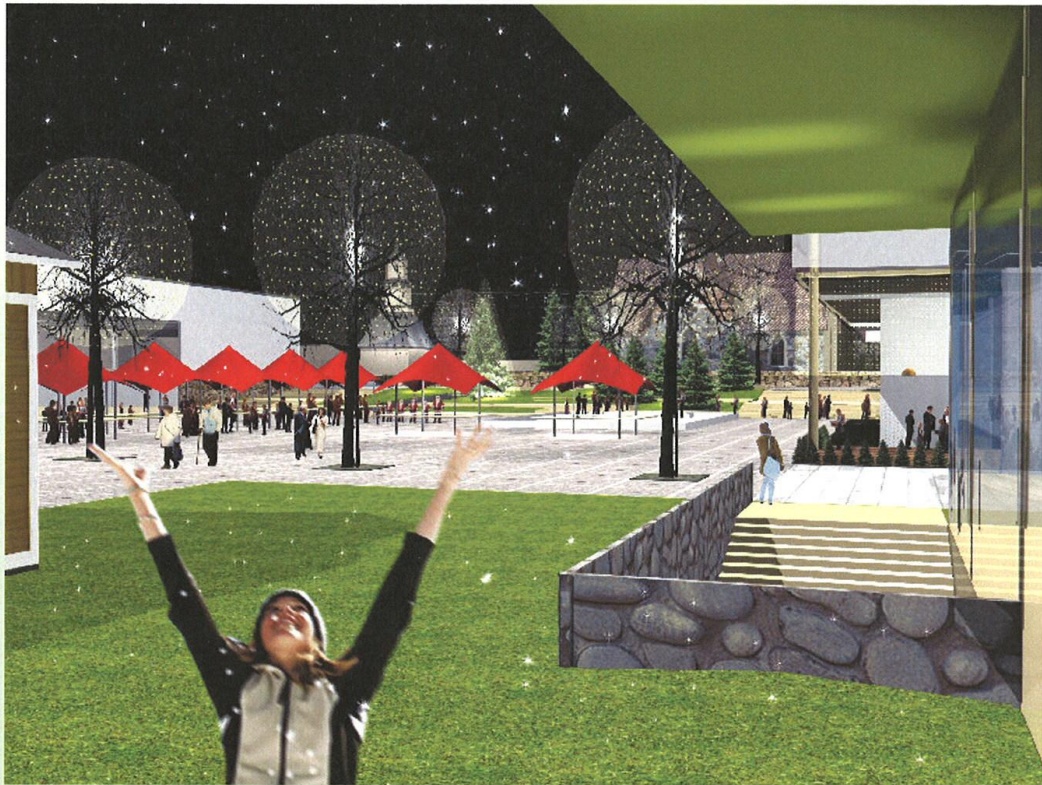

Lempäälän kuntastrategia

2010 - 2025

TOIMINTA-AJATUS

Lempäälä on itsenäinen, hyvän asumisen ja kilpailukykyisten palvelujen kunta, jossa maaseutu ja kaupunki kohtaavat. Kunnan vetovoiman takaa sen sijainti Suomen nopeimmin kehittyvällä alueella Helsinki-Tampere moottoritien ja radan varrella. Lempäälä toimii vastuullisesti kuntalaisten, yritysten ja seutukunnan parhaaksi. Lempäälä arvostaa ympäristöä, asukkaiden aktiivisuutta ja palveluhenkistä, osaavaa henkilöstöä.

VISIO

Lempäälä – luovaa, joustavaa palvelua ja monenlaisia mahdollisuuksia tarjoava ihmisen kokoinen kunta

VISIOLUONNOKSEN TAUSTALLA:

Luovaa palvelua

Jatkuvasti muuttuvissa ja vaikeasti ennakoitavissa olosuhteissa tarvitaan palvelujen järjestämisessä innovatiivisuutta, luovuutta ja niihin kykenevää henkilöstöä. Luovuutta edellyttää palvelujen järjestäminen kustannustietoisesti ja laadukkaasti.

Joustavaa palvelua

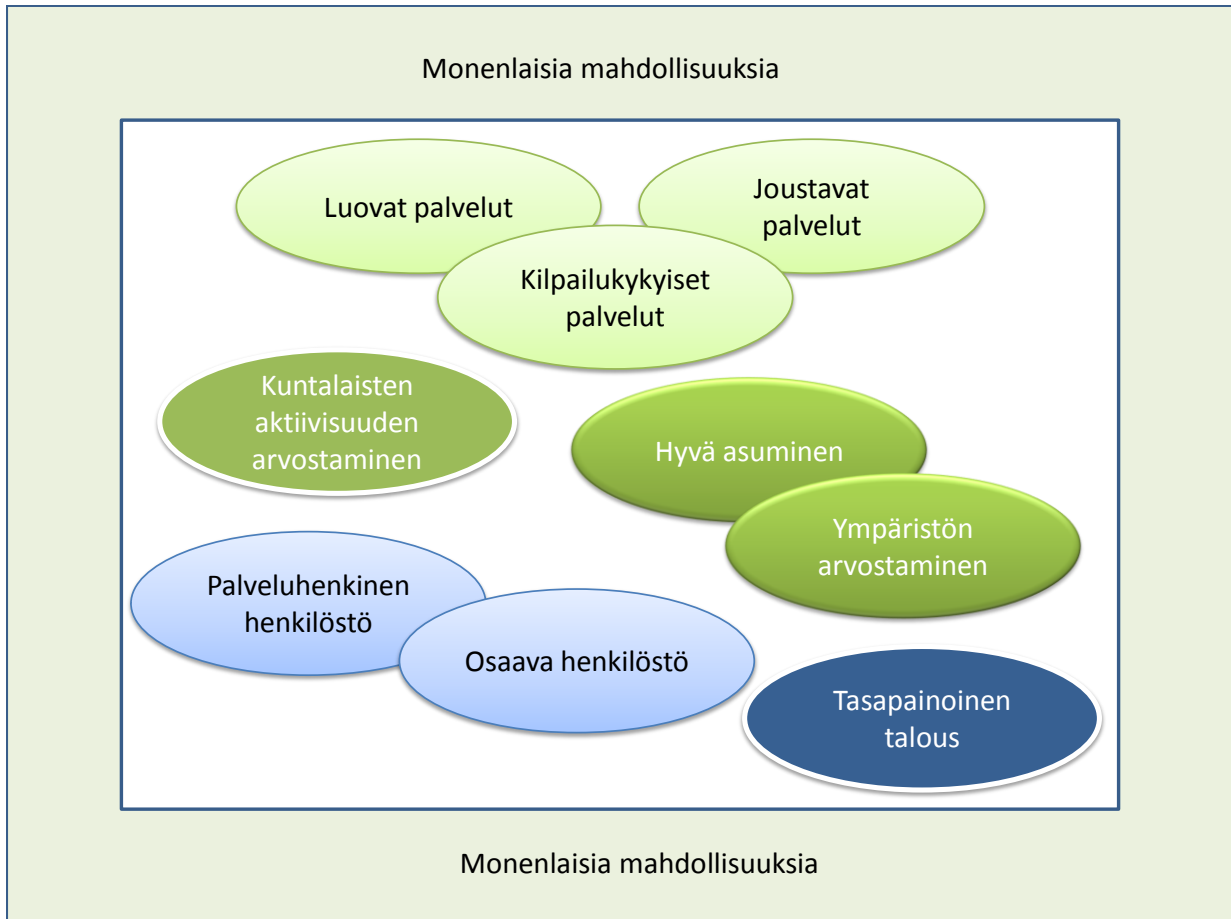
Onnistuaksemme tarvitsemme selkeiden rakenteiden ohella joustavuutta, joka mahdollistaa uudenlaisten toimintatapojen nopean käyttöönoton tulevia tarpeita ennakoiden ja ilman byrokratiaa. Palvelujen joustavuus ja sujuvuus on yksittäisen kuntalaisen kannalta tärkeä asia. Joissakin tapauksissa se voi tarkoittaa myös yksityisten palvelujen hyödyntämistä nykyistä enemmän.

Monenlaisia mahdollisuuksia

Lempäälä tarjoaa sijainniltaan Suomen keskeisimmällä alueella monenlaisia mahdollisuuksia mm. asumismuotojen osalta. Hyvien kulkuyhteyksien ansiosta seutukunnan muut palvelut ovat hyvänä lisänä oman kunnan palvelutarjonnan ohella. Kuntalaisten omaa aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä halutaan ylläpitää ja tukea. Yrityksille Lempäälä tarjoaa hyvät mahdollisuudet toimia menestyksellisesti mm. liikenneyhteyksiensä takia.

Ihmisen kokoisessa kunnassa

Asukasmäärältään sopivankokoisena Lempäälä tarjoaa hyvän ympäristön ja kilpailukykyiset palvelut sekä pystyy toimimaan myös kustannustehokkaasti.

PALVELUJEN STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

Tähän tähtäämme

➤ **Peruspalvelujen turvaaminen**

Ensisijaisesti huolehdimme lakisääteisten palveluiden järjestämisestä. Ehkäisemme osaltamme ongelmien syntymistä ja syrjäytymistä

➤ **Perheet ja lähiyhteisöt**

Korostamme perheen ja lähiyhteisöjen merkitystä. Autamme tarvittaessa järjestämällä oikea-aikaista ja oikein kohdentuvaa tukea.

➤ **Palvelujen toimivuus ja esteettömyys**

Huolehdimme siitä, että palveluverkko on toimiva sekä taloudellinen ja palveluketjut sujuvia ja saumattomia. Kehitämme yli sektorirajojen ulottuvaa yhteistyötä.

➤ **Palvelujen järjestämistavat**

Järjestämme peruspalvelut asiakaslähtöisesti ja tuotamme ne pääosin itse. Suhtaudumme ennakkoluulottomasti palvelujen vaihtoehtoihin ja myös seutukunnallisiin järjestämistapoihin. Toimimme kustannustietoisesti, luovasti ja joustavasti.

➤ **Kuntalaisten vaikuttamismahdollisuudet ja osallistuminen**

Lisäämme vuoropuhelua ja tiedottamista kuntalaisten kanssa heidän omien palveluidensa järjestämisessä. Edistämme eri-ikäisten kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia.

➤ **Hallittu seudullinen yhteistyö**

Laadimme omat, määritellyt tavoitteet seudulliselle yhteistyölle.

Näin toimimme

Lapset ja nuoret

- Korostamme vanhemmuuden merkitystä ja vastuuta eri ikävaiheissa.
- Edistämme osaltamme lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä turvaamalla heille tasavertaiset kasvu-, oppimis- ja harrastusmahdollisuudet. Tuemme osaltamme nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen ja työelämään.
- Vahvistamme varhaisen puuttumisen hyviä käytäntöjä eri tahojen yhteistyötä tehostamalla.
- Tuemme vaikeissa elämäntilanteissa olevien lasten ja nuorten kotona asumisen mahdollisuuksia.

Työikäiset

- Toimimme niin, että Lempäälän kunta jatkossakin mielletään hyvänä elinympäristönä ja asuinkuntana.
- Korostamme kuntalaisten omaa aktiivisuutta ja vastuuta hyvinvointinsa ja terveytensä edistämisessä.
- Kehitämme terveyttä edistäviä ja ennaltaehkäiseviä palveluja. Tarjoamme kuntalaisten aktiivisuutta ja henkistä vireyttä vahvistavia kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluja.
- Tuemme ja edistämme toiminnallamme seudun työllisyyttä.

Ikääntyneet

- Järjestämme tarvittavat palvelut yhteistyössä ikääntyvien kuntalaisten ja heidän lähiverkostonsa kanssa.
- Tuemme ikääntyneiden mahdollisuuksia asua mahdollisimman pitkään kotona. Tarvittaessa tarjoamme ympärivuorokautista hoivaa tehostetussa palveluasumisessa tai laitoshoidossa.
- Mahdollistamme ikääntyvien osallistumisen kuntalaisille järjestettyyn toimintaan.
- Arvostamme ikääntyneiden osaamista ja taitoja ja tuemme heitä niiden ylläpitämisessä.

Näin luomme palveluillemme perustan

➤ **Tasapainoinen talous**

- Tavoittelemme ylijäämäisiä tilikausia sopeuttamalla kunnan menot verorahoituksen kasvun mukaisiksi ja lisäämällä kunnan päätösvallassa olevia tuloja.
- Pidämme kuntalaisten verorasituksen Tampereen seudun keskiarvossa.
- Tavoittelemme hallittua väestönkasvua, jotta pystymme pitämään investointimme sellaisella tasolla, ettei kunta velkaannu kohtuuttomasti.
- Pidämme palvelumme seutukunnallisesti kilpailukykyisinä.

➤ **Hyvinvoiva henkilöstö**

- Vahvistamme toimivien palvelujen edellyttämää hyvää, ajantasaista ammatillista osaamista ja työn hallintaa. Panostamme erityisesti ikääntyvän henkilöstön työkyvyn ja ammattitaidon ylläpitoon sekä uuden henkilöstön rekrytoinnin onnistumiseen.
- Arvostamme henkilöstön joustavuutta ja kehittymiskykyä asiakaslähtöisen palvelukulttuurin toteuttamisessa. Vahvistamme henkilöstön tavoitetietoisuutta ja rakenteiden joustavuutta.
- Vahvistamme koko henkilöstön yhteistä työhyvinvointia panostamalla oma-aloitteisuuden, ryhmähengen sekä jämäkän ja tasapuolisen esimiestoiminnan kehittymiseen.

➤ **Vastuullinen omistajapolitiikka**

- Pidämme kunnan omaisuuden tehokkaassa käytössä ja hoidamme sitä niin, ettei omaisuus menetä arvoaan.
- Ohjaamme ja valvomme tehokkaasti kunnan konserniyhteisöjä.
- Harjoitamme aktiivista ja pitkäjänteistä maapolitiikkaa ja olemme tarvittaessa valmiita myös maankäyttösopimuksiin.

➤ **Aktiivinen elinkeinopolitiikka**

- Harjoitamme kokonaisvaltaista elinkeinopolitiikkaa tiiviissä yhteistyössä yritysten ja Tampereen kaupunkiseudun kuntien kanssa. Olemme aktiivisesti mukana vahvistamassa Tampereen kaupunkiseutua kilpailukyisenä ja kansainvälisenä kasvukeskuksena.
- Hyödynnämme määrätietoisesti logistisesti erinomaiset yritysalueemme. Erityisesti panostamme sekä Lempäälän että koko seutukunnan kannalta merkittävään Marjamäen yritysalueeseen.
- Sovellamme luovasti ja tehokkaasti elinkeinostrategiaamme jatkuvassa rakennemuutoksessa. Otamme huomioon palvelusektorin kasvavan taloudellisen roolin.
- Osallistumme harkiten elinkeinopoliittisesti tärkeisiin kehittämishankkeisiin.

➤ **Suunnitelmallinen maankäyttö**

- Pohjaamme maankäytön suunnittelun ja elinympäristön kehittämisen valtakunnallisiin periaatteisiin ja kaupunkiseudun rakennemallityöhön.
- Turvaamme maankäytön suunnittelulla ja toimintojen tarkoituksenmukaisella sijoittelulla viihtyisän ja terveellisen asuin- ja elinympäristön. Edistämme asuinalueiden meluntorjuntaa yhdessä tienpitäjän kanssa.
- Mahdollistamme monipuolisen asuntotuotannon.
- Edistämme kuntakeskuksen elinvoimaisuutta ja sen asukasrakenteen monipuolisuutta. Eheyttämme nauhataajamarakennetta ja parannamme taajamakuva.

➤ **Hyvä ympäristö ja kestävä kehitys**

- Edistämme ympäristön turvallisuutta ja esteettömyyttä.
- Toimimme Aalborgin sitoumusten ja Tampereen seudun ilmastostrategian ympäristötavoitteiden suuntaisesti.
- Turvaamme asukkaille riittävät lähivirkistysmahdollisuudet sekä hyvät mahdollisuudet liikkua luonnossa ja ulkoilureiteillä.

Kunnanvaltuusto hyväksynyt 9.12.2009

TÄHÄN TÄHTÄÄMME:

Peruspalvelujen turvaaminen

Perheet ja lähiyhteisöt

Palvelujen toimivuus ja esteettömyys

Palvelujen järjestämistavat

Kuntalaisten vaikuttamismahdollisuudet ja osallistuminen

Hallittu seudullinen yhteistyö

**LEMPÄÄLÄN KUNTASTRATEGIA
2010-2025**

TOIMINTA-AJATUS:

Lempäälä on itsenäinen, hyvän asumisen ja kilpailukykyisten palvelujen kunta, jossa maaseutu ja kaupunki kohtaavat.

Kunnan vetovoiman takaa sen sijainti Suomen nopeimmin kehittyvällä alueella Helsinki-Tampere moottoritien ja radan varrella. Lempäälä toimii vastuullisesti kuntalaisten, yritysten ja seutukunnan parhaaksi.

Lempäälä arvostaa ympäristöä, asukkaiden aktiivisuutta ja palveluhenkistä, osaavaa henkilöstöä.

**NÄIN LUOMME PALVELUILLEMME
PERUSTAN:**

Tasapainoinen talous

Hyvinvoiva henkilöstö

Vastuullinen omistajapolitiikka

Aktiivinen elinkeinopolitiikka

Suunnitelmallinen maankäyttö

Hyvä ympäristö ja kestävä kehitys

Lempäälän kunta

Toimintaympäristöanalyysi

Toimintaympäristöanalyysi kuvaa Lempäälän kunnan nykytilaa ja kunnan tulevaisuuteen vaikuttavia tekijöitä, sen vahvuuksia ja heikkouksia. Isoja maailmassa tapahtuvia muutoksia on vaikea arvioida, mutta joitakin oletuksia voidaan tehdä.

1. Kuntalaiset ja palvelujen tarve

- 1.1. Väestön muutokset: jatkuuko kasvu yhtä voimakkaana kuin viime vuosina
- 1.2. Väestön ikärakenteen muuttuminen ja sen vaikutus palvelutarpeisiin
 - 1.2.1. Lapset ja nuoret
 - 1.2.2. Työikäiset
 - 1.2.3. Ikääntyvät
- 1.3. Aukkaiden kiinnostus yhteisten asioiden hoitamiseen, yhteisöllisyys tavoitteena
- 1.4. Kunta- ja palvelurakennemuutos: PARAS-hanke
- 1.5. Palvelutuotannon muutokset mm. yksityistäminen sekä muun seudullisen yhteistoiminnan lisääntyminen

2. Henkilöstö

- 2.1. Henkilöstön nopea eläköityminen haaste myös rekrytoinnille
- 2.2. Henkilöstön sitouttaminen sekä oppimisen ja osaamisen haasteet

3. Ympäristö ja asuminen

- 3.1. Turvallinen ja viihtyisä asuin ympäristö
- 3.2. Liikenneyhteyksien lisääntyminen
- 3.3. Puhtaan ympäristön aiheuttamat velvoitteet ja vaatimukset

4. Toiminnan perustana

- 4.1. Työpaikkojen luominen
- 4.2. Kunnan talouden kunnossapitäminen

1. Kuntalaiset ja palvelujen tarve

1.1. Väestön muutokset

Lempäälän väestöennuste vuoteen 2025

	v.2008	v.2010	v.2015	v.2020	v.2025	Lisäys henk. 2008–2025	Lisäys %:a 2008–2025
Ikäluokat yht.	19753	20456	22462	24256	25741	5988	30,3
0 - 6	2207	2301	2484	2572	2593	386	17,5
7 - 16	2829	2909	3329	3747	3946	1117	39,5
17 - 19	740	772	772	834	995	255	34,5
20 - 64	11569	11876	12551	13181	13759	2190	18,9
65 - 74	1328	1428	1975	2315	2280	952	71,7
75 - 84	841	890	984	1164	1646	805	95,7
85 -	239	280	367	443	522	283	118,4

Lempäälä on viime vuodet ollut Suomen kymmenen nopeimmin kasvavan kunnan joukossa. Väestön määrä on 31.10.2009 20147. Nettolisäys on ollut jopa yli 500 henkeä vuodessa. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan kasvu tulee vuosina 2010–2015 edelleen olemaan n. 400 henkeä ja siitä eteenpäin vuosina 2015–2020 n. 360 henkeä vuodessa ja vuosina 2020–2025 n.300 henkeä vuodessa. Voimakasta väestönlisäystä edesauttaa myös uusi Vuoreksen asuinalue, mikäli alueen liittämistä Tampereeseen ei päästä yksimielisyyteen. Lempäälän sijainti Tampereen eteläpuolella on liikenteellisesti niin hyvä, että on täysi syy uskoa voimakkaan kasvun jatkuvan jopa ilman Vuorestakin. Yllä olevassa taulukossa käytetyt luvut ovat Paras-hankkeessa käytetyn ennusteen mukaisia. Vuoden 2010 väestön määrä lienee alimitoitettu.

Jatkuva väestönkasvu tuo kunnalle lisää vero- ja valtionosuustuloja, mutta aiheuttaa suuren investointien ja käyttömenojen lisäämistarpeen tilanteessa, jolloin henkilöstön ja tilojen käyttökapasiteetti on koko ajan ylärajoilla.

1.2. Väestön ikärakenteen muuttuminen ja sen vaikutus palvelutarpeisiin

Tilastokeskuksen väestörakennetilaston ja Lempäälän väestöennusteen mukaan väestön prosentuaaliset osuudet eri ikäryhmissä ovat vuonna 2025

- 0-6 -vuotiaiden osuus 10,1 % (koko maassa 7,6 %)
- 7-16 -vuotiaiden osuus 15,3 % (koko maassa 11,0 %)
- 17–64 -vuotiaiden osuus 57,3 % (koko maassa 56,6 %)
- yli 64 -vuotiaiden osuus 17,2 % (koko maassa 24,8 %)

Eri ikäryhmien tarpeiden lisäksi on otettava huomioon mm. eri ryhmien tarpeista nousevat esteettömyysnäkökulmat (ks. Pesola 2009. Esteettömyysopas). Rakennetun ympäristön esteettömyyden ohella, esteettömyydellä tarkoitetaan kaikkien kuntalaisten mahdollisuutta sujuvaan osallistumiseen työntekoon, kulttuuriin, harrastuksiin ja opiskeluun; toisin sanoen vammasta riippumatta mahdollisuutta olla kuntalaisena kuntalaisten joukossa ja elää kuten muutkin kuntalaiset. Tämä on paitsi palvelujen saatavuutta, välineiden käytettävyyttä, tiedon saavutettavuutta myös mahdollisuutta osallistua itseä koskevaan päätöksentekoon.

1.2.1. Lapset ja nuoret

Päivähoitoikäisten määrän ennustetaan kasvavan vuoteen 2019 asti noin 40 lapsella / vuosi, mikä tarkoittaa noin 25 hoitopaikan lisätarvetta vuosittain. Vuoden 2019 jälkeen päivähoitoikäisten lasten määrän kasvu hidastuu merkittävästi, jolloin lisäpaikkojen tarve vähenee noin 10 paikkaan / vuosi. Päivähoitotarpeen määrään vaikuttaa oleellisesti työllisyystilanne, joskaan päivähoitopalveluita käyttävien määrää ei voi subjektiivisen päivähoito-oikeuden vuoksi aivan suoraan rinnastaa työllisyystilanteeseen. 7-16 -vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan aina vuoteen 2025 asti vuosittain noin 60 lapsella. Lempäälän koulujen tilatarveselvityksen mukaan vuosiluokkien esi-9 oppilaita on vuonna 2015 noin 3100, mikä edellyttää niin koulutilojen lisärakentamista kuin opetushenkilöstön määrän lisäämistä.

Valtaosa lapsista ja nuorista voi selvitysten mukaan hyvin. Vanhemmat osaavat ja haluavat huolehtia lapsistaan. He esim. tuntevat lastensa kaveripiirin. Kaiken hyvinvoinnin keskellä löytyy kuitenkin myös joukko lapsia ja nuoria, joiden henkilökohtaisesta kehityksestä, elinympäristöstä ja elintapojen huononemisesta juontuvat ongelmat näkyvät esimerkiksi päiväkotien ja koulujen arjessa. Näitä ovat mm. mielenterveys-, sosio-emotionaaliset ja tarkkaavaisuuden ongelmat, arjen rytmittömyys, riittävän kontrollin puute, liikuntaa harrastavien nuorten osuuden väheneminen ja lisääntynyt ylipainoisuus. Ongelmilla on lisäksi taipumus kasautua ja muuttua kroonisiksi.

Vuoden 2009 kouluterveyskyselyn mukaan on tapahtunut pieniä muutoksia vuoden 2007 kyselyyn verrattuna. Yläkoululaiset ovat tyytyväisempiä koulunsa fyysisiin työoloihin ja kokevat tullessaan paremmin kuulluksi kuin maakunnassa keskimäärin. Koulukiusaaminen vaikuttaisi olevan vähän aiempaa yleisempää ja myös fyysisen uhan kokeminen on lisääntynyt ja hieman yleisempää kuin muualla. Sen sijaan yläkoululaisten päivittäinen oireilu ja koulu-uupumus ovat vähentyneet ja lukiolaisten koettu terveys parantunut. Lukiolaisten keskuudessa opiskeluvaikeudet ovat lisääntyneet, kun taas peruskoulussa keskimääräistä harvempi piti koulutyön määrää liian suurena.

Opiskelun merkitys on entisestään korostunut. Niinpä nuorille tyypillisissä kysymyksissä, kuten asuminen, opiskelu ja työelämä, on huomioitava myös vammaisten nuorten tarpeet. Erityistä tukea tarvitseviin lapsiin ja nuoriin kiinnitetään jo nyt paljon huomiota ja niin erityispäivähoidon kuin erityisopetuksen osalta tehdään jatkuvasti kehittämistyötä.

Ydinperheessä asuminen on Lempäälässä hieman keskimääräistä yleisempää ja vanhempien työllisyystilanne parani 2000-luvulla kääntyen laskuun meneillään olevan taantuman johdosta. Lapsiperheiden köyhtyminen näkyy myös Lempäälässä.

Lempäälä ja Tampereen seutu elinympäristönä tarjoaa monipuoliset opiskelu- ja harrastusmahdollisuudet. Lempäälän lastensuojelusuunnitelman mukaan nuoret näkevät Ideaparkin lisänneen hyvinvointia tuodessaan lisää kesätyöpaikkoja ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia.

1.2.2. Työikäiset

Väestöllinen huoltosuhde kunnittain 2006–2040

	v.2006	v.2010	v.2015	v.2020	v.2025
KOKO MAA	50,5	51,6	59,2	65,5	69,9
Kangasala	52,8	55,8	64,1	69,1	70,3
Lempäälä	53,4	54,8	61,3	65	66
Nokia	51,2	53,5	61,5	66,1	67,9
Pirkkala	51,1	53,7	60,7	64,8	66,9
Tampere	42,4	42,7	48	52,3	55,4
Vesilahti	65,2	65,1	68	68,9	70,3
Ylöjärvi	51,9	55,1	62,5	65,9	67,7

Lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti:
Väestöllinen (demografinen) huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden määrän suhde 15–64 -vuotiaiden määrään.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan työikäisten määrä Suomessa alkaa vähentyä vuonna 2010, jolloin sotien jälkeiset suuret ikäluokat siirtyvät eläkeikään. Väestöllinen huoltosuhde eli lasten ja vanhusten määrä sataa työikäistä kohden nousee vuoden 2006 50:sta n.70:een vuoteen 2025 mennessä. Lempäälässä suunta on sama. Lempäälän huoltosuhde on koko maan keskiarvoa huonompi mutta muuttuu v.2020 tienoilla maan keskiarvoa paremmaksi. Lapsia ja vanhuksia on Lempäälässä 100 työikäistä kohti v. 2006 53 ja vuonna 2025 66. Väestöllisen huoltosuhteen ongelma on, että se mittaa ainoastaan ikärakenteen muuttumista, eikä siihen vaikuta lainkaan se, onko henkilö työssä vai ei. Ns. taloudellisessa huoltosuhteessa verrataan työssä olevan väestön määrää muihin väestönsiiniin. Tästä taas on erittäin vaikea laatia mitään tulevaisuuden ennusteita.

Lempäälässä oli lokakuussa 2009 923 työtöntä henkilöä, joista yli vuoden työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä 163. Työttömyysaste oli syyskuussa työvoimahallinnon tilastointitavan mukaan 9,5 %. Alimmillaan vuonna 2008 työttömyysaste oli 5,6 %.

Työikäisten kannalta huolestuttavaa on ns. uusien kansantautien voimakas lisääntyminen. Tällaisia ovat esimerkiksi diabetes, päihteiden käyttö ja mielenterveysongelmat. joista ensin mainitun osalta Suomi johtaa tilastoja alle 15-vuotiaiden osalta (ns. 1 tyyppin diabetes; lähde: THL).

1.2.3. Ikääntyvät

65-vuotiaiden määrä kasvaa nopeasti, mikä tulee näkymään palvelutarpeen lisääntymisenä niin perusterveydenhuollossa, vanhuspalveluissa kuin erikoissairaanhoidossakin, joskin nykyinen suuntaus yksilöiden toimintakyvyn säilymisestä aiempaa pidempään vähentää palvelutarvetta. Vuonna 2025 yli 65-vuotiaita on noin 4500. Prosentuaalisesti tämä tarkoittaa noin 86 %:n kasvua vuodesta 2008 vuoteen 2025 mennessä. Varsinkin 75 vuotta täyttäneiden määrä tulee kohoamaan voimakkaasti ja heitä on vuonna 2025 noin 2160 eli kasvua vuodesta 2008 vuoteen 2025 on noin 104 %:a. Koska suurin kasvu tapahtuu etenkin 85 vuotta täyttäneiden kohdalla (vuodesta 2008 vuoteen 2025 noin 136 %:a), tarkoittaa se vuoteen 2025 mennessä merkittävää resurssien lisäystä tehostetun palveluasumisen ja kotipalvelun osalta. Perusterveydenhuollossa vanhusväestöstä johtuva palvelutarpeen kasvu on vuosien 2008–2025 välillä noin 25 %:a ja erikoissairaanhoidossa 15 %:a.

1.3. Asukkaiden kiinnostus yhteisten asioiden hoitamiseen, yhteisöllisyys tavoitteena

Edustuksellinen demokratia on Suomen paikallishallinnon perusta. Pyrkimyksenä on kuitenkin lisätä kuntalaisten aktiivisuutta yhteisten asioiden hoitamisessa erilaisin keinoin. Euroopan Unionin ministerikomitea on hyväksynyt suosituksen koskien kansalaisten osallisuutta julkiseen elämään paikallistasolla. Se painottaa monin eri tavoin demokraattisen osallistumisen kulttuuria, avoimuutta sekä tiedottamista yhteisistä asioista.

Viime vuosina kunnissa pyrkimyksenä on ollut kuntalaisten suoran osallistumisen vahvistaminen ja edistäminen. Käytännössä on myös jo nyt erilaisia lähidemokratian kokeilumalleja mm. Oulussa. Myös niin sanotun sosiaalisen pääoman eli osallistumisen, luottamuksen ja sosiaalisen tuen näkökulmasta katsottuna kiinnostuksen yhteisten asioiden hoitoon voi nähdä tavoiteltavana tilana, sillä mitä enemmän henkilöillä on sosiaalista pääomaa, sitä paremmaksi he kokevat terveytensä (ks. Tilastokeskus Sosiaalinen pääoma Suomessa).

1.4. Kunta- ja palvelurakennemuutos: PARAS-hanke

Valtioneuvosto käynnisti keväällä 2005 Paras-hankkeen. Toteuttamista ohjaava puitelaki tuli voimaan vuoden 2007 helmikuussa ja on voimassa vuoden 2012 loppuun. Kunnat jättivät 31.8.2007 mennessä valtioneuvostolle puitelain edellyttämät suunnitelmat. Kaupunkiseudut mm. Tampereen seutu laativat lisäksi suunnitelmat seudullisen yhteistyön lisäämiseksi. Tampereen kaupunkiseudun yhteistyösuunnitelman mukaan tehdään useita selvityksiä maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisesta sekä palvelujen käytön lisäämisestä yli kuntarajojen.

Suunnitelmien mukaiset muutokset Lempäälässä:

Aiesopimuksen mukaan perusterveydenhuollon ja siihen läheisesti liittyvien sosiaalitoimen palvelujen yhteistoiminta-alue muodostetaan Vesilahden ja Pirkkalan kuntien kanssa, jossa Lempäälä toimii isäntäkuntana. Perusterveydenhuollon lisäksi yhteistoimintana on suunniteltu hoidettavaksi kasvatusta ja perheneuvonta, mielenterveysyhteistyö ja osa päihdetyöstä sekä kehitysvammaisten avopalveluista. Valtion vaatimuksesta johtuen yhteistoiminta-alueella joudutaan todennäköisesti hoitamaan muitakin sosiaalitoimen tehtäviä mm. vanhustyö. Yhteistoiminta-alue perustettaneen v.2013 alusta, koska Vesilahti ja Pirkkala sitä tarvitsevat. Lempäälän väkimäärä riittänee yksinään oman terveys- ja sosiaalitoimen ylläpitoon.

Valtioneuvosto on antanut marraskuussa 2009 eduskunnalle selonteon Paras-uudistuksesta. Selonteko sisältää tarkentavia linjauksia mm. kuntarakenteen, kaupunkiseutujen kehittämisen ja eri toimialojen palvelujen Paras-lainsäädännön mukaisesta järjestämisestä

1.5. Palvelutuotannon muutokset mm. yksityistäminen sekä muun seudullisen yhteistoiminnan lisääntyminen

Paras-hankkeen yksi lähtökohta on, että palvelujen järjestämisessä otetaan käyttöön uusia tuotantotapoja ja että palveluprosesseja on tehostettava yli kuntarajojen ja seudullisesti. Useita toimintoja hoidetaan jo nyt useamman kunnan kanssa yhdessä. Tällaisia ovat mm. työterveyttä hoitava liikelaitos Viisari, ympäristöterveydenhuollon alueellinen valvontayksikkö ja uusi elinkeino-yhtiö Tredea. Lempäälässä on paljon toimintoja yhtiöitetty konserniin kuuluviin tytäryhtiöihin. Konserni on huomattavasti suurempi kuin esim. Tampereen seudun muissa kehyskunnissa ja sen kehittämistä on jatkossa syytä pohtia.

Tulevaisuuden yhteistyötä selvitellään seudullisesti rakennemalliselvityksessä ja palveluverkkoselvityksessä. Lisäksi tekeillä on useita muita yhteistyöselvityksiä.

Yksityinen palvelujen tuotanto on koko ajan lisääntynyt. Uutta ovat esim. erilaisten palvelusetelien käyttöönotto. Yksityiset palvelut ovat tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin vaihtoehto kunnalliselle palvelutuotannolle, mikäli ne ovat myös pitkällä tähtäyksellä halvempia ja/ tai laadukkaampia kuin kunnan oma tuotanto. Kunnallisia palveluja säätelevät kuitenkin useissa tapauksissa säädökset, jotka suoraan määrittelevät esim. vaadittavan henkilöstön määrän. Kuntien palkkataso on myös alhainen. Näistä syistä johtuen on voittoa tavoittelevan yksityisen palvelutuotannon laaja käyttöönotto epätodennäköistä.

2. Henkilöstö

2.1. Henkilöstön nopea eläköityminen haaste myös rekrytoinnille

Lempäälän kunnan eläkepoistuma viimeisen kymmenen vuoden ajalta (1997–2008) on Kuntien eläkevakuutuslaitoksen tilastojen mukaan yhteensä 182 henkilöä. Vaihteluväli vuositasolla on kyseisenä aikana ollut 11–29 henkilöä. Kuitenkin jo kuluvana vuonna 2009 Lempäälän kunnan eläkepoistuma kohoaa ensimmäisen kerran yli kolmenkymmenen henkilön vuosivauhtiin nousten edelleen eläkepoistuman huippuvuosina 2012–2015 päälle neljäkymmenen. Näin ollen vuoteen 2018 mennessä eläkkeelle jää yhteensä 374 henkilöä, mikä on noin kaksinkertainen määrä aiempaan verrattuna. Vuoden 2018 jälkeen tilanne hieman tasaantuu. Vuosien 2009–2025 välillä eläkepoistuma tulee tämän hetkisten tietojen mukaan olemaan yhteensä 581 henkilöä.

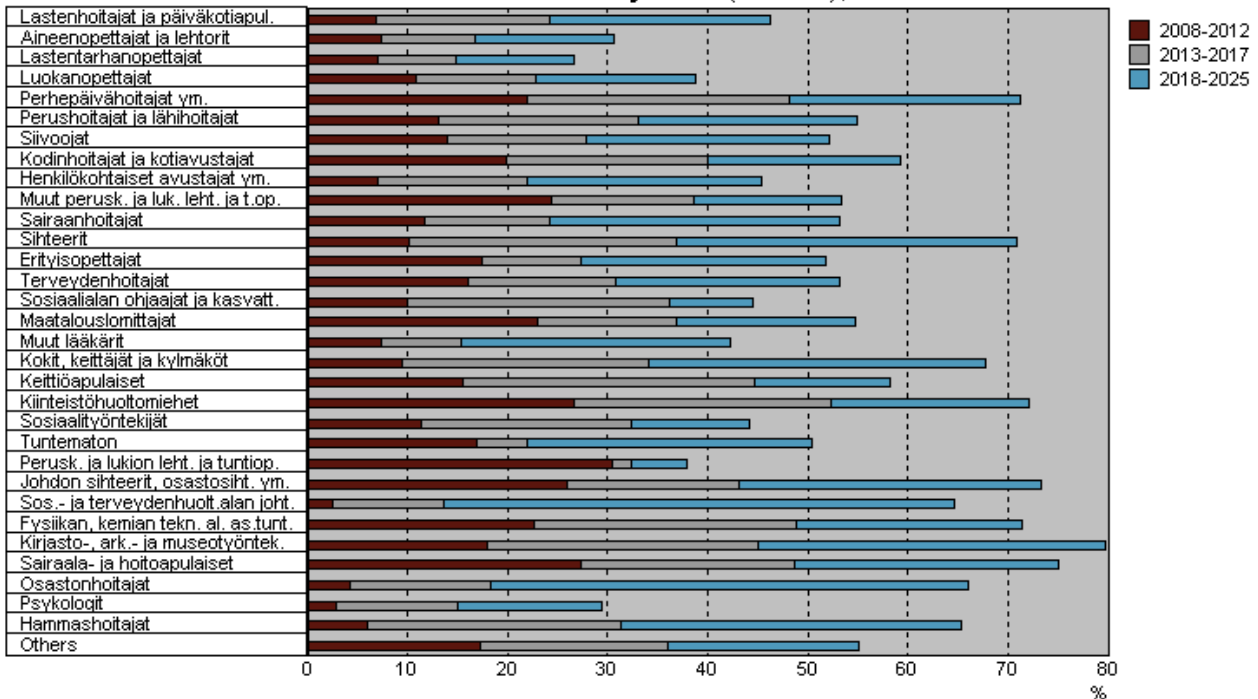
Vuosille 2008–2025 ajoittuvan tilaston mukaan prosentuaalisesti kaikkein suurimmat ammattiryhmät poistumien osalta ovat kirjasto- ja arkistotyöntekijät (lähes 80 %), sairaala- ja hoitoapulaiset (75 %), johdon sihteerit ja osastosihteerit (73,3 %) sekä kiinteistöhuoltomiehet (72,1 %). Kaikista ammattiryhmistä ensimmäisen neljän vuoden aikana (2008–2012) suurimman ryppään muodostavat peruskoulun ja lukion lehtorit ja tuntiopettajat, sairaala- ja hoitoapulaiset sekä kiinteistöhuoltomiehet ja johdon sihteerit ja osastosihteerit. Kun katsotaan prosentuaalista osuutta vuosilta 2008–2017, nähdään, että tuona aikana kiinteistöhuoltomiehistä yli puolet (52,3 %) on jäämässä pois työelämästä.

Kunta-alan eläkepoistuma

Lempäälän kunta
2008-2025

Suurimmat ammattiryhmät (Aml01), henk.

Lähde: Kuntien eläkevakuutus

Kuitenkin määrällisesti eläkepoistuma näyttäisi eniten koskettavan vuosien 2008–2025 välillä lastenhoitajien (51 hlöä) ja perhepäivähoitajien (50 hlöä), perus- ja lähihoitajien (35 hlöä) sekä kodinhoitajien ja kotiavustajien (31 hlöä) ammattiryhmiä. Myös siivoojien (29 hlöä) ja luokanopettajien (29 hlöä) ammattiryhmissä poistuma näkyy vahvasti. Vuoden 2012 jälkeinen kohonnut eläkepoistumapiikki näkyy kuitenkin useimmissa tehtäviryhmissä.

Eläkkeelle siirtyvien kasvava määrä näkyy muun muassa lisääntyvänä rekryointitarpeena. Toisaalta tarjolla oleva työvoima vähenee valtakunnallisesti. Miten siis turvata uusien työntekijöiden saaminen ja onko kenties pakko järjestää palvelut muulla tavoin? Ikääntyvä henkilöstö asettaa haasteita myös työssä jaksamiselle ja työhyvinvoinnille, joten kuntasektorin johtaminen edellyttää uudenlaisia toimintatapoja myös tässä mielessä.

2.2. Henkilöstön sitouttaminen sekä oppimisen ja osaamisen haasteet

Tulevaisuus luo haasteen kunta-alan johtamiselle ja uuden oppimiselle toimintaympäristön muuttuessa; tekniikka kehittyä, organisaatiot verkostoituvat, palvelutarpeet ja niiden tuottamistapa monimuotoistuvat, vastuuta kokonaisuuksista on vietävä alemmas, työntekijöiden odotukset kasvavat samalla kun työvoiman saatavuus vaikeutuu ja olemassa olevaa osaamista siirtyä pois työelämästä eläkepoistuman myötä. Osaamisen johtamista on kehitettävä, jotta kyetään vastaamaan strategisiin haasteisiin organisaation kaikilla tasoilla. Taitava, henkilöstöä kuunteleva johtaja ja tyytyväinen työntekijä ovat toimivan, tuloksellisen ja asiakastyytyväisyyttä aikaansaavan kuntapalvelun takuuna, toteavat myös Nakari ja Sjöblom (2009) tuoreessa tutkimuksessaan. Rakenteellisten ratkaisujen lisäksi tarvitaan johdonmukaisuutta henkilöstöjohtamisessa. Osaamisen ja suorituksen johtamisen rinnalla tarvitaan työkyvyn johtamista (ks.

Koivuniemi 2004). Toisaalta lukuisissa tutkimuksissa on todettu osaamisen linkittyvän vahvasti työtyytyväisyyden kokemukseen.

Osaamisen kehittäminen on välttämätöntä, jotta voidaan turvata kunnan palvelutuotannossa tarvittava osaaminen myös tulevaisuudessa. Tulevia osaamistarpeita on ennakoitava; esimerkiksi vaikkapa sosiaali- ja terveystoimessa huomiota on kiinnitettävä yhä enemmän mm. ennaltaehkäisevään ja kuntouttavaan toimintaan ja samalla on ylläpidettävä työntekijöiden osaamista huomioiden mahdollisten globaalien terveystarpeiden todentuminen. Oikein kohdennettu osaamisen kehittäminen edistää paitsi palvelutuotannon tuloksellisuuden kehittämistä myös työelämän laadun kehittämistä.

Seutukunnallisesti valmistellut sähköiset HR-työkalut, joiden käyttöönotto myös Lempäälässä etenee vähitellen, ovat yksi väline osaamisen johtamiseen, henkilöstön kehittämiseen ja sitouttamiseen. Niiden käyttöönotto ja juurruttaminen osaksi työpaikkojen toimintatapoja vaatii panostusta, mikäli ne halutaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla.

3. Ympäristö ja asuminen

3.1. Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö

Seudullisilla maankäyttöratkaisuilla, liikennejärjestelmävalinnoilla, asunto- ja elinkeinopolitiikalla sekä palveluverkon suunnittelulla on erityinen merkitys kunnan asuin- ja muiden alueiden kehitykselle. Seutuhallitus on käynnistänyt laajan yhdyskuntasuunnittelun hankekokonaisuuden, jonka ydin on kaupunkiseudun rakennemallityö 2030. Tavoitteena on sopia, millaiseen yhdyskuntarakenteeseen kunnat sitoutuvat seuraavilla vuosikymmenillä.

Valtioneuvosto on Paras-hankkeen jatkotoimenpiteenä päättänyt, että Tampereen ja Turun kaupunkiseuduilla otetaan käyttöön valtion ja seudun kuntien välinen aiesopimusmenettely maankäytön, asumisen ja liikenteen osalta. Aiesopimus on voimassa vuoden 2012 loppuun ja sen valmistelu käynnistetään kuntien hyväksytyä yhdyskuntarakenteen kehittämistä koskevat suunnitelmat.

Lempäälä kunnan on varauduttava väestön lisäykseen takaamalla riittävästi monipuolisia asuntoja eri asukasryhmille. Tämä edellyttää jatkuvaa asuinalueiden kaavoittamista. Asuntorakentamiseen tarkoitettua maan hankinta on tärkeää, samoin yksityisessä omistuksessa olevan maan kaavoittaminen. Rakentaminen on ollut hyvin pientalovaltaista. Kerrostalorakentaminen on keskitetty kuntakeskukseen ja Sääksjärvelle. Asuinrakentamiseen on varauduttu aloittamalla koko nauhataajaman yleiskaavojen uudistaminen 1990-luvun alussa. Oikeusvaikutteisissa yleiskaavoissa on asuinrakentamisen kaavavarantoa noin 15–20 vuodeksi. Vasta 20-luvun puolen välin jälkeen syntyy tarvetta yleiskaavan asuinaluevarausten merkittävämpään laajentamiseen, mikä on tällöin mahdollista suhteellisen pienillä lisäyksillä nauhataajaman sisällä ja tuntumassa.

Lempäälän yhdyskuntarakenteen rungon muodostaa Tampereentien varteen, kuntakeskuksen ja Sääksjärven välille rakentunut nauhataajama. Rakentamisen painopiste on nauhataajamassa. Kuntarakennetta tiivistetään ja eheytetään vanhojen alueiden täydennys- ja lisärakentamisella.

Tärkeää on, että riittävät peruspalvelut ovat lähietäisyydellä sekä kaikkien asukasryhmien ja erityisesti liikuntaesteisten tarpeiden huomioonottaminen. Kaavoituksella voi luoda riittävän suuria, yhtenäisiä sekä helposti jalan ja polkupyörillä saavutettavia virkistysalueiden verkostoja. Tarvetta on tällä hetkellä lisätä

esim. vammaisten asumiseen soveltuvia asuntoja, samoin lisääntynevät muun muassa senioritalotyyppiset asumismuodot.

Kuntakeskuksen kehittämistyöprojekti on meneillään. Keskustan osayleiskaavan ensisijaisena tavoitteena on löytää kaavalliset periaatteet yli 30 000 asukkaan kunnan keskuksen kehittämiseksi vetovoimaisena kaupallisen, kulttuurisen ja sosiaalisen elämän keskuksena ja Tampereen kaupunkiseudun eteläosan elinvoimaisena ykkösenä. Suunnitelmien mukaan kaavan on tarkoitus olla valmiina 2011. Kuntakeskustassa pyritään palvelujen monipuolisuuteen ja miellyttävään miljööseen alueen vetovoimaisuuden lisäämiseksi. Tavoitteena on uusien aktiviteettien luominen alueelle. Keskustassa on rantojen ja vesistön käytön kehittäminen tärkeää.

Keskuksien omia erityispiirteitä on tarvetta voimistaa siten, että niille syntyy oma taajamakuullinen ilme. Kuljun alueelle sijoittunutta paikalliskeskusta kehitetään edelleen. Taajama laajenee Kuljun ja Moision suunnassa Marjamäen suuntaan, jonne on Ideaparkin myötä syntymässä voimakas sekä kunnallisia että kaupallisia palveluja käsittävä keskus. Sääksjärven hajanaista taajamakuua on pyritty eheyttämään. Vuoreksen palvelut hyödyntävät jatkossa myös Sääksjärven kehittymistä, vaikka Vuores jatkossa olisi osa Tamperetta.

Kylien maankäyttöä ohjataan edelleen lähinnä osayleiskaavoilla, kyläyhdistysten laatimat kyläsuunnitelmat ovat yksi tärkeimmistä lähtökohdista kylien kaavoitukselle.

3.2. Liikenneyhteyksien lisääntyminen

Helsingin, Hämeenlinnan ja Tampereen alueesta on mm. maakuntaliittojen taholta visioitu ”tulevaisuuden nauhakaupunkia”. Alueelle sijoittuu kolmannes koko maan väestöstä ja työpaikoista. Liikenteen rungon muodostavat Suomen päärata ja Helsinki-Tampere -moottoritie. Lähellä on myös kansainvälisiä yhteyksiä palveleva Tampere-Pirkkala -lentoasema.

Liikenteen suunnittelussa pyritään kestävästä kehitystä tukeviin ratkaisuihin turvaamalla ja kehittämällä toimivat joukkoliikenteen ja kevyenliikenteen yhteydet. Liikenteen aiheuttamien haittojen minimoimiseen kiinnitetään erityistä huomiota varsinkin taajama-alueella. Taajama-alueiden sisäinen liikenneverkko pyritään erottamaan seudullisesta väylästä. Uusien rakennettavien liikenneväylien määrä pyritään pitämään mahdollisimman vähäisenä. Suunnittelun yhdeksi tärkeimmistä päämäärästä otetaan liikkumistarpeen vähentäminen kunnan alueella. Rautatieliikenteen kehittäminen on tulevaisuuden haaste. Kehitystyössä on huomio kiinnitettävä erityisesti mahdollisten seisakkeiden ympäristön maankäyttöön sekä liikenneverkon kehittämiseen seisakkeita laajemmalla alueella. Liikennejärjestelmän kehittämisohjelmasta ja liikenteen aiesopimuksesta päätetään seututasolla v. 2009 lopulla ja kunnissa v. 2010 alussa. Tulevassa maakunnan vaihekaavassa päätetään oikoradan, tavaraliikenteen ratapihan ja yhteisen logistiikkakeskuksen sijainti.

3.3. Puhtaan ympäristön aiheuttamat veloitteet ja vaatimukset

Ilmastonmuutos ja muut ympäristöasiat ovat niin suuri haaste tulevaisuudessa että kuntien on otettava ne huomioon kaikessa toiminnassaan.

Ilmastonmuutos Tulevat haasteet painottuvat erityisesti ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja hillintään. Ilmastonmuutos saattaa tulevaisuudessa aiheuttaa myös sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia. (esim ilmastopakolaiset) Kunnille on kehitetty oma energiatehokkuussopimus- ja toimintamalli energian

kulutuksen vähentämiseksi. Lempäälä on valmistelemassa liittymistä sopimukseen. Maankäytön suunnittelussa toimintojen sijoittamisella vaikutetaan ilmastonmuutoksen hallintaan.

Vesistöjen puhtaus Lempäälässä vesistöjen veden laatu on pääosin tyydyttävä. Yleinen tavoite koko EU:n alueella on vesistöjen vähintään hyvä tila vuoteen 2015 mennessä. Lempäälän osalta tämä tavoite ei kuitenkaan kaikkien vesistöjen osalta toteudu; nähtävillä olleessa vesienhoitosuunnitelmaehdotuksessa esim. Hulauden vesialueen osalta tavoitevuosi on 2027.

Jätteiden käsittely ja vähentäminen Lempäälässä jätehuollosta huolehtii Pirkanmaan Jätehuolto Oy. Jätelain tavoitteena on ensisijaisesti jätteen synnyn ehkäisy ja toissijaisesti jätteen hyödyntäminen. Syntypaikoilla tapahtuva jätteen lajittelu on tehostunut. Kunnan panosta tarvitaan esim. sopivien hyötykeräyspisteiden paikkojen osoittamisessa. Kunta on myös jätteentuottaja, jolla on velvollisuus huolehtia omien jätteidensä asianmukaisesta käsittelystä. Lempäälässä on edelleen kunnostustarpeen arviointia vaativia pilaantuneita maa-alueita (esim. Tuljamon happoterva-altaat, Maariansuon jätevedenpuhdistamon vanhat jätealtaat).

Varautuminen ympäristövahinkoihin Kunnalla on oltava valmius ympäristövahinkojen, esimerkiksi öljyvahinkojen, torjuntatoimenpiteiden jälkihoitotoimenpiteisiin osallistumiseen. Lempäälä sijaitsee vilkasliikenteisten teiden ja rautatien varrella joten onnettomuusriskeihin on varauduttava.

Melusaaste Lempäälässä liikennemelun torjuntaa on tehty mm. rakentamalla melusteitä ja uusissa kohteissa esim. rakennusmassojen sijoittelulla. Tulevaisuudessa on etusijalla yhteistyössä Tiehallinnon kanssa toteuttaa moottoritien melusuojaus välillä Ruskontie - Tampereen raja.

Alkuperäisen luonnon suojeleminen Lempäälän voimakkaasta rakentamisesta, useista kuntaa halkovista teistä ja rautatiestä johtuen Lempäälän alkuperäinen luonto jää teiden ja väylien puristuksiin eli väylät ovat este esim. eläinten liikkumiselle. Haasteena on, miten kunta omilla toimillaan voi turvata riittävien laajojen metsäalueiden säilymisen kasvupaineissa? Yksittäisenä luonnonsuojelua edistävänä haasteena voisi olla kunnan aktiivinen panos Ahtialanjärven Natura 2000 kohteen kehittämisessä (matkailullinen yhteistyönäkökulma mukaan). Osittain edellä olevaan liittyen kunnan on turvattava asukkailleen riittävät luonnon virkistyskäyttömahdollisuudet (kuten esim. Birgitan polku ja riittävät asutuksen lähivirkistysalueet).

Kestävän kehityksen toimintaohjelma Lempäälän kunta toimii valtuuston v. 1999 hyväksymän kestävän kehityksen toimintaohjelman mukaisesti. Vuoden 2010 aikana valtuustotasolla pohditaan ns. Aalborgin sitoumusten allekirjoittamista. Kunta määrittelee ne tavoitteet ja toimenpiteet, jotka kymmenestä sitoumusten aihepiiristä ovat oleellisia paikallisten olosuhteiden kannalta. Edistymistä seurataan, arvioidaan ja siitä tiedotetaan.

Luonnonvarastrategia Maailmanlaajuisen väestön ja kulutuksen kasvun seurauksena luonnonvarojen käyttö ja kielteiset ympäristövaikutukset lisääntyvät. Suomessa on juuri valmistunut Sitran vetämä kansallinen luonnonvarastrategia joka vastaa edellä mainittuun haasteeseen. Strategian mukaan Suomella on luonnonvaroiltaan suhteellisen rikkaana ja osaamiseltaan korkeatasoisena maana erityisiä vahvuuksia ja intressejä edistää luonnonvarojen kestävä ja innovatiivista hyödyntämistä.

4. Toiminnan perustana

4.1. Työpaikkojen luominen

Kunnan ja seutukunnan työpaikkojen säilymisen turvaaminen ja lisääminen on ratkaiseva tekijä alueen menestymisen ja kuntien asukkaiden palveluiden turvaamisen kannalta. Tampereen seudun työpaikkakehitys on tällä vuosikymmenellä ollut erittäin myönteinen. Kasvu on ollut yli 11.000 ja esimerkiksi noin 3.000 suurempi kuin Helsingin seudulla. Toisaalta vallitseva taantuma on koskettanut kipeästi juuri Tampereen seutukuntaa, jossa toimivat monet metalli- ja teknologiateollisuuden viennin kärkiyritykset. On arvioitu ettei tämä toimiala palautuisi taloustilanteen parantuessaan entiselleen. Erityisesti tämä näkyisi siten, ettei merkittäviä uusinvestointeja enää olisi tulossa.

Onnistunut työvoimapolitiikka turvaa yritysten ja julkisen sektorin toimintaedellytykset. Tampereen seudulla on jo nyt nähtävissä tietyillä sektoreilla puutetta osaavasta palveluhenkilöstöstä. Erityisen nopeasti ongelma saattaa kärjistyä sosiaali- ja terveystaloudessa kasvavasta työttömyydestä huolimatta. Tämä asettaa erityisiä haasteita sille, että seutukunta saadaan pidettyä vetovoimaisimpana asumis- ja opiskeluympäristönä. Pidemmällä tähtäyksellä korostuu hyvin hoidetun työperäisen maahanmuuton merkitys.

Sekä elinkeino- että työvoimapolitiikassa tiivistyvän seutuyhteistyön merkitys tulee kasvamaan.

Viimeisimmät viralliset tilastotiedot työpaikkojen määrästä ovat vuodelta 2006. Lempäälässä oli tuolloin 5745 työpaikkaa ja työpaikkaomavaraisuus oli 65,7 %.

Lempäälän kilpailuvaltti sekä asumisen että elinkeinotoiminnan osalta on erinomainen sijainti Tampereen eteläpuolella Helsinki - Hämeenlinna - Tampere -kaupunkivyöhykkeellä. Elinkeino- ja elinkeinopolitiikassa yleistavoitteena on monipuolisen elinkeinorakenteen luominen siten, että myös työpaikkaomavaraisuutta voidaan kasvattaa. Kuntaan on tarkoitus hankkia erityisesti keskisuurta ja pienteollisuutta sekä kauppaan liittyviä työpaikkoja. Raskasta liikennettä aiheuttavat työpaikat sijoitetaan pääväylien tuntumaan.

Haja-asutusalueilla mahdollistetaan maatalouden ohella myös muiden maaseutuelinkeinojen kehittäminen. Kaiken kaikkiaan elinkeinorakenteen muutokset otetaan huomioon mm. edistämällä helposti muunneltavien työpaikkatilojen rakentamista sekä keskeisesti sijaitsevan vanhan rakennuskannan käyttöä.

Tulevaisuudessa yritys- ja työpaikkarakentamisen painopiste on Marjamäen yritysalueella. Arvioiden mukaan alueelle voidaan sijoittaa 3000–5000 uutta työpaikkaa sekä tuotanto- että liikeyrityksiin. Kuntakeskukseen ja Säöksjärvelle keskitetään myös toimisto- ja liiketilaa tarvitsevia yrityksiä. Kuntakeskuksessa Lempon alue ympäristöineen on tulevaisuudessa kaupunkitasoisen asumisen, kaupan ja palvelujen keskus pääradan varressa. Keskustan kehittämiseksi valmistellaan parhaillaan keskustan yleiskaavaa, jossa etsitään keinoja kuntakeskustan elinvoimaisuuden vahvistamiseksi. Säöksjärvellä, radan länsipuolella oleva Kortejärven yritysalue tulee olemaan jatkossa vetovoimainen kaupan ja tuotantotoiminnan alue rakennettavien Kehä 2:n ja ns. Puskiaisten moottoritien sekä nykyisen moottoritien solmukohdassa. – Aivan uusia näköaloja avaa Valkeakosken kanssa käynnistyneet neuvottelut Valkeakoski–Marjamäki -kehityskäytävän luomiseksi vanhan 3-tien varrelle. Jos hanke toteutuu, myös sen tuloksena voidaan arvioida syntyvän tuhansia työpaikkoja.

4.2. Kunnan talouden kunnossapitäminen

Kunnan talouden voi sanoa olevan tasapainossa, kun kunta pystyy tulorahoituksellaan, ilman lisävelkaantumista hoitamaan myös tarvittavat välttämättömät perusinvestoinnit. Jatkossa tuloa tuottavia

investointeja kunta voi rahoittaa myös lainarahalla. Tuloveroprosentin ja maksujen on myös oltava muihin kuntiin nähden kohtuullisella tasolla. Suomen kuntapolitiikan ristiriitaisuus näkyy siinä, että Lempäälän veropohjan ja sen myötä verotulojen kehitys on viime vuosina ollut aivan maan huippuluokkaa ja silti olemme vaikeuksissa palvelujen ja investointien rahoittamisessa. Poliitikka, jolla kuntien tulopohjaa tasataan, jotta maan kaikki alueet ovat asumiskelpoisia ja ihmisillä suurin piirtein tasa-arvoiset elämisen edellytykset, aiheuttaa myös sen, että ongelmat ovat samat joka puolella maata.

Viimeisin kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamista pohtinut työryhmä nimitettiin jo vuonna 2007. Hallituksen esitys valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi v. 2010 alusta lukien on annettu lokakuussa 2009. Uudistus näyttää kuitenkin tyypistyvän minimaaliseksi tavoiteltuun nähden johtuen jälleen kerran siitä että kuntien keskinäisiä ja toisaalta valtion ja kuntien välisiä muutoksia ei haluta tehdä ja lisää rahaa ei kunnille myönnetä. Suurin käytännössä näkyvä muutos on, että kunnat saavat jatkossa yhden valtionosuuden ja kuntien rahoitusosuuden entisten kolmen valtionosuuden sijaan.

Lempäälän kunnan ongelma on se, että tulorahoitus ei riitä tarvittaviin investointeihin. Kunnan väestönkasvu on ollut useita vuosia niin voimakasta, että kaikki mahdolliset kunnan tilat ovat ääriään myöten käytössä ja täynnä. Lempäälän tuloveroprosentti on 20 vuonna 2010, kun kuntien keskimääräinen tuloveroprosentti tuolloin on n.18,90. Tampereen seutukuntaan verrattuna tuloveroprosentti on keskimääräistä korkeampi, mutta kiinteistöveroprosentit taas selkeästi seutukunnan alhaisimmat. Kuntalaisten verorasitusta arvioitaessa tuleekin tarkastella näiden molempien verojen yhteisvaikutusta.

Lempäälän kunnanvaltuuston vuonna 2009 linjaamat talouden tervehdyttämistoimet tähtäävät tasapainoiseen kuntatalouteen. Tällä hetkellä Lempäälän talous edellyttäisi vähintään 2 milj. € nettomenojen pysyvää vähentämistä. Kuntapalvelujen rahoittaminen ja palvelutason ylläpitäminen näyttää siis tulevaisuudessa olevan entistäkin vaikeampaa.